

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบน
จากการดำเนินการตามภารกิจของส่วนงาน
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สารบัญ

1.	ที่มาและความสำคัญ	1
2.	การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจ	2
2.1.	ขอบเขตการประเมินความเสี่ยง	2
2.2.	เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	3
2.3.	ผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของคณะวิทยาศาสตร์	4
2.4.	แนวทางการจัดการความเสี่ยง	5

1. ที่มาและความสำคัญ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ และกิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินการโครงการขนาดใหญ่ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565 เห็นชอบกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินการปฏิรูปที่ 5 การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายฯ ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. เสนอโดยกรอบดำเนินการได้กำหนดให้หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่มีวงเงินตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป ต้องประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตของโครงการ พร้อมเสนอมาตรการในการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ส่งมายังสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการ และรายงานต่อศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) เพื่อรับทราบ

นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ยังได้ขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ซึ่งเป็นกลไกภายใต้ ศอตช. เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนหน่วยงานในสังกัด/กำกับ ทั้งหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด

เพื่อเป็นการพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต คณะวิทยาศาสตร์ จึงได้ดำเนินการจัดทำการศึกษาประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบประจำปีงบประมาณ 2568 (Corruption Risk Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินความเสี่ยงที่แยกย่อยมาจากแผนบริหารความเสี่ยงคณะวิทยาศาสตร์ (ประเด็นความเสี่ยง C1 การกระทำความผิดที่เป็นการทุจริตในหน้าที่) เพื่อให้มีความชัดเจน และมีการวางระบบ พัฒนามาตรการ วิธีการลดความเสี่ยงการทุจริต และขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตของหน่วยงานในสังกัดคณะวิทยาศาสตร์ และเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของคณะได้อย่างแท้จริง รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินการตามภารกิจของส่วนงาน คือ เพื่อให้คณะและหน่วยงานในสังกัดมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจ

2.1. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยง

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดจากการให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของคณะวิทยาศาสตร์ สามารถแบ่งความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการดำเนินภารกิจหรือปฏิบัติหน้าที่ได้ 4 ด้าน ดังนี้

เหตุการณ์ความเสี่ยง	ประเภทของความเสี่ยง	
	ความเสี่ยงเดิม (ที่เคยเกิดขึ้นแล้ว)	ความเสี่ยงใหม่ (ยังไม่เคยเกิด)
1) ด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558		
1.1) การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต/อนุมัติต่าง ๆ ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต		✓
1.2) เจ้าหน้าที่/ผู้บริหารทุกระดับ มีการรับสินบนจากผู้ขออนุญาตโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ผ่านมาตรฐานการตรวจรับ (โครงการต่าง ๆ ในที่นี้ หมายถึง การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหาพัสดุ โครงการปรับปรุงอาคารหรือสร้างสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ)		✓
2) ด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ		
2.1) การอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการอนุมัติจ่ายเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส) โดยการเรียกส่วนแบ่งจากบุคลากรที่มีสิทธิ์รับเงิน ซึ่งหากตกลงยินยอมก็จะลงนามให้		✓
2.2) การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนเพื่อส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่เป็นธรรม		✓
3) ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง หรือจัดหาพัสดุ		
3.1) การเรียกรับเงินจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการลือสเปคเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง		✓
3.2) การตรวจรับพัสดุ อาจมีการเรียกรับสินบน ทำให้มีการรับรองคุณภาพของวัสดุที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน หรือไม่ตรงตามรายละเอียดพัสดุที่กำหนดไว้		✓
4) ด้านการบริหารงานบุคคล		
4.1) การเรียกรับสินบนจากผู้สมัครงาน เพื่อแลกกับการได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน		✓
4.2) การเรียกรับสินบนในรูปแบบผลประโยชน์ ทั้งที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์รูปแบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการเลื่อนตำแหน่ง หรือความดีความชอบพิเศษ หรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน		✓

2.2. เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

คณะวิทยาศาสตร์ ได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจ โดยพิจารณาจากสองปัจจัยได้แก่ (1) โอกาสเกิด (Likelihood, L) ซึ่งเป็นการพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่งในรูปของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ และ (2) ผลกระทบ (Impact, I) ซึ่งใช้เป็นการวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น ๆ โดยแบ่งเป็นผลกระทบที่เป็นความเสียหายด้านการเงิน (I_1) และความเสียหายด้านชื่อเสียง (I_2) ดังแสดงในตาราง และผลคูณของ L กับ I หมายถึงระดับของความเสี่ยง โดยแบ่งเป็นความเสี่ยงสูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ

[1] เกณฑ์การประเมินระดับความเสี่ยง: โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

ระดับ	โอกาสเกิด (Likelihood, L)	ผลกระทบ (Impact, I)	
	จำนวนครั้งที่เกิดการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของคณะ	ความเสียหายด้านการเงิน (I_1)	ความเสียหายด้านชื่อเสียง (I_2)
5	เกิดการทุจริต >6 ครั้ง/ปี	ความเสียหายสูงกว่า 1 ล้านบาทขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อคณะ เจ้าหน้าที่ถูกกลโกงซ้ำซ้อนความผิด เข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม รวมถึงเกิดการฟ้องร้องต่อศาลหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล องค์กรตรวจสอบเข้าทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
4	เกิดการทุจริต 5-6 ครั้ง/ปี	ความเสียหาย 500,001 ถึง 1 ล้านบาท	มีการร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว รวมถึงภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส โดยมีสื่อสังคมออนไลน์ สื่อมวลชนลงข่าวอย่างต่อเนื่อง
3	เกิดการทุจริต 3-4 ครั้ง/ปี	ความเสียหาย 250,001 ถึง 500,000 บาท	หน่วยตรวจสอบภายใน (หรือภายนอก) เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริงของการร้องเรียน หรือมีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
2	เกิดการทุจริต 1-2 ครั้ง/ปี	ความเสียหาย 100,000 ถึง 250,000 บาท	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีผู้ร้องเรียน แจ้งเบาะแส รวมถึงมีความกังวล และเริ่มมีการสอบถามข้อมูล
1	ไม่เคยเกิดเหตุการณ์ทุจริต	ความเสียหายต่ำกว่า 100,000 บาท	ไม่มีการร้องเรียนใด ๆ เกิดขึ้น

[2] การจำแนกระดับความเสี่ยง ($L \times I$)

		โอกาสเกิด (Likelihood, L)				
		1	2	3	4	5
ผลกระทบ (Impact, I)	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5

การจำแนกระดับความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง ($L \times I$)
สูงมาก (very high)	15-25
สูง (high)	9-14
ปานกลาง (moderate)	4-8
ต่ำ (low)	1-3

2.3. ผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของคณะวิทยาศาสตร์

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง				ระดับความเสี่ยง			
	L	I ₁	I ₂	(L×I) _{max}	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก
[1] ด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558								
1.1) การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต/อนุมัติต่าง ๆ ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต	1	3	3	3	✓			
1.2) เจ้าหน้าที่/ผู้บริหารทุกระดับ มีการรับสินบนจากผู้ขออนุญาตโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ผ่านมาตรฐานการตรวจรับ (โครงการต่าง ๆ ในที่นี้ หมายรวมถึง การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหาพัสดุ โครงการปรับปรุงอาคารหรือสร้างสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ)	1	1	3	3	✓			
[2] ด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ								
2.1) การอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการอนุมัติจ่ายเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส) โดยการเรียกส่วนแบ่งจากบุคลากรที่มีสิทธิ์รับเงิน ซึ่งหากตกลงยินยอมก็จะลงนามให้	1	1	3	3	✓			
2.2) การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนเพื่อส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่เป็นธรรม	1	3	2	3	✓			
[3] ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง หรือจัดหาพัสดุ								
3.1) การเรียกรับเงินจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการลือสแป็คเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง	1	5	2	5		✓		
3.2) การตรวจรับพัสดุ อาจมีการเรียกรับสินบน ทำให้มีการรับรองคุณภาพของวัสดุที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ตรงตามรายละเอียดพัสดุที่กำหนดไว้	1	5	2	5		✓		
[4] ด้านการบริหารงานบุคคล								
4.1) การเรียกรับสินบนจากผู้สมัครงาน เพื่อแลกกับการได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน	1	1	2	2	✓			
4.2) การเรียกรับสินบนในรูปแบบผลประโยชน์ ทั้งที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์รูปแบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการเลื่อนตำแหน่ง หรือความดีความชอบพิเศษ หรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน	1	1	3	3	✓			

2.4. แนวทางการจัดการความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยงและแนวทางการจัดการความเสี่ยง	
	ระดับ	แนวทางการจัดการความเสี่ยง
1) ด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558		
1.1) การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต/อนุมัติต่าง ๆ ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต	3	จัดทำคู่มือการให้บริการหรือแผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานแก่บุคคลภายนอก จุดให้บริการหรือช่องทางประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เพื่อให้บุคคลภายนอกที่มาติดต่อกับหน่วยงานใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการขอรับบริการ
1.2) เจ้าหน้าที่/ผู้บริหารทุกระดับ มีการรับสินบนจากผู้ขออนุญาตโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ผ่านมาตรฐานการตรวจรับ (โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ หมายรวมถึง การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหาพัสดุ โครงการปรับปรุงอาคารหรือสร้างสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ)	3	จัดกิจกรรมเสริมสร้าง/ปลูกจิตสำนึกให้แก่เจ้าหน้าที่/ผู้บริหารทุกระดับ ปฏิเสธการรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิด ในลักษณะการประชุมหรือการมอบนโยบายของผู้บริหาร
2) ด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ		
2.1) การอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการอนุมัติจ่ายเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส) โดยการเรียกส่วนแบ่งจากบุคลากรที่มีสิทธิ์รับเงิน ซึ่งหากตกลงยินยอมก็จะลงนามให้	3	การแสดงเจตนากรณีในการนำหลักคุณธรรมและความโปร่งใสใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารทุกระดับ ด้วยการจัดทำแผน SCI-ITA เพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน
2.2) การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนเพื่อส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่เป็นธรรม	3	ส่งเสริมให้บังคับใช้มาตรการส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
3) ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง หรือจัดหาพัสดุ		
3.1) การเรียกรับเงินจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการกำหนด TOR โดยการถือคสเป็คเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง	5	- กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างบนเว็บไซต์ของคณะวิทยาศาสตร์ที่เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา - นำมาตรการป้องกันในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการให้หรือการรับสินบนไปปรับใช้กับคู่สัญญา โดยอาจกำหนดเป็นข้อตกลงในสัญญาให้ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรการเรื่องการต่อต้านสินบน เป็นต้น
3.2) การตรวจรับพัสดุ อาจมีการเรียกรับสินบน ทำให้มีการรับรองคุณภาพของวัสดุที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน หรือไม่ตรงตามรายละเอียดพัสดุที่กำหนดไว้	5	จัดทำมาตรการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ตรวจรับพัสดุที่รัดกุมมากขึ้น มีการตรวจสอบการจัดทำบัญชีรายการบันทึกการรับพัสดุที่ถูกต้อง รัดกุม และเน้นย้ำมาตรการ No Gift Policy อย่างเคร่งครัด
4) ด้านการบริหารงานบุคคล		
4.1) การเรียกรับสินบนจากผู้สมัครงาน เพื่อแลกกับการได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน	2	- กำหนดมาตรการในการตรวจสอบโดยให้มีการลงประกาศรับสมัครเข้าทำงานให้เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณะผ่านช่องทางเว็บไซต์ของคณะ - กำหนดมาตรการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครในตำแหน่งคล้ายกัน และหากมีการปรับเปลี่ยน จะต้องชี้แจงเหตุผลและขออนุมัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4.2) การเรียกรับสินบนในรูปแบบผลประโยชน์ ทั้งที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์รูปแบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการเลื่อนตำแหน่ง หรือความดี	3	- กำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจน และเป็นรูปธรรม โดยต้องมีการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยงและแนวทางการจัดการความเสี่ยง	
	ระดับ	แนวทางการจัดการความเสี่ยง
ความชอบพิเศษ หรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน		- ผู้บริหารอาจกำหนดให้นำผลการประเมินความพึงพอใจของบุคคลภายนอกที่เข้ามารับบริการ มาใช้ในการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือเลื่อนตำแหน่ง